

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2012

Kateřina Donate

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Cesta ke vzniku samostatného státu Izrael

Kateřina Donate

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Politologie

Bakalářská práce

Cesta ke vzniku samostatného státu Izrael

Kateřina Donate

Vedoucí práce:

Mgr. Michaela Ježová

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2012

.....

Děkuji Mgr. Michaele Ježové za odborné vedení, její cenné rady a připomínky při zpracování této bakalářské práce.

Obsah

1	ÚVOD	7
2	SIONISMUS, OKOLNOSTI JEHO VZNIKU	10
2.1	Sionismus-definice	10
2.2	Předchůdci sionismu	12
2.3	Sionismus a judaismus	12
2.4	Okolnosti vzniku sionismu	13
2.5	První alija	16
2.6	Politický sionismus	17
2.7	Náboženský sionismus	21
2.8	Duchovně-kulturní sionismus	21
2.9	Labouristický a revizionistický sionismus	22
3	SIONISTICKÉ KONGRESY, SIONISTICKÉ ORGANIZACE	24
3.1	Basilejský kongres	24
3.2	Následující sionistické kongresy	25
3.3	Druhá alija, sionistický marxismus	26
4	PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA, BRITSKÝ MANDÁT, DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA	27
4.1	První světová válka	27
4.2	Britský mandát	30
4.3	Politický život sionistických hnutí v mandátním období	32
4.4	Čtvrtá alija	35
4.5	Problémy během britského mandátu	35
4.6	Právní systém mandátní Palestiny	38
4.7	Druhá světová válka	38

5 PALESTINSKÁ OTÁZKA, REZOLUCE OSN	40
5.1 Rezoluce OSN	40
5.2 Vyhlášení Státu Izrael.....	42
6 ZÁVĚR	44
7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	47
8 RESUMÉ	49
9 PŘÍLOHY	50

1 ÚVOD

Cílem této bakalářské práce je charakterizovat vznik samostatného státu Izrael. Práce se věnuje především sionismu jako proudu, který sjednotil velkou část židovské populace. Sionistické hnutí bude provázet celou mou bakalářskou práci až po vznik státu Izrael. Není pochyb o intenzitě a hloubce pouta mezi židovským národem a Zemí izraelskou. V Palestině vždy žila byt' malá židovská komunita a mnozí Židé přicházeli žít a zemřít do Svaté země. Co Židy odlišovalo od křesťanských a muslimských komunit, nebyla pouze jejich odlišná náboženská víra, ale také silné pouto k zemi předků. Právě proto byli ostatními považováni a oni sami sebe také tak chápali nikoli za pouhou menšinu, ale za menšinu v exilu. Sionismus jako teoretický proud vznikl mezi evropskými Židy v druhé polovině 19. století. Hlavním cílem jeho představitelů bylo přesídlení Židů do Palestiny a vybudování židovského státu.

Sionismus je většinou vykládán jako reakce na antisemitismus a pronásledování. Izraelský historik a politolog Šlomo Avineri ve své knize *Zrození moderního sionismu* ukazuje, že sionismus má řadu dalších podob. V Avineriho pojetí je sionismus výrazem hledání národní židovské identity, ale také součástí univerzální lidské cesty k sebeurčení a svobodě.

Židovský stát, sionismus, Izrael a palestinská otázka jsou pojmy, které se pravidelně objevují na stránkách světového tisku. Více než čtyřicet let trvá v oblasti Blízkého východu nepřírozená situace, jsme svědky střetnutí dvou znepřátelených komunit. Na jedné straně židovská komunita, která uskutečňuje plán osidlování v duchu náboženské nacionalistické teorie a na druhé straně arabská komunita, jež na plány sionistů doplatila ztrátou toho nejcennějšího, ztrátou vlastního území. Sionismus se prakticky ve svých variantách opírá o tvrzení, že Palestina je historickým domovem Židů. Myšlenka vyvolenosti se měla stát jedním z pout židovského společenství.

Bakalářská práce je rozdělena celkem do čtyř hlavních kapitol. První kapitola je zaměřena na vývoj sionismu od jeho počátků včetně charakteristiky základních pojmů. Představí ideologický směr hlavních vůdců sionistického hnutí devatenáctého století, neboť v tomto období má sionismus jako ideologie svůj původ. Další část se věnuje významné osobnosti Theodora Herzla, jehož

hlavním cílem bylo vybudování židovského státu, zachytí hlavní myšlenky tohoto rakouského novináře, židovského původu. Vedle osobnosti Theodora Herzla se bude kapitola věnovat také sionistickým institucím, které jeho přičiněním vznikly a sionistické hnutí ovlivňovaly. Kapitola představí první aliju – první přistěhovaleckou židovskou vlnu, která přicházela z Ruského impéria. Nastíní hlavní myšlenky a koncepty různých sionistických proudů.

Druhá kapitola se zabývá sionistickými kongresy, kde byly vytyčeny cíle sionismu, vylíčí počátky sionistického socialistického hnutí a nastíní druhou aliju.

Třetí kapitola mapuje období první a druhé světové války a období meziválečné. Pojednává o britské vojenské okupaci, líčí poměry pod britským mandátem, především pak vyjednání Velké Británie s Araby a sionisty. Budou řešeny specifické události jako Sykes-Picotova dohoda, Balfourova deklarace, Bílá kniha, osobnost Vladimíra Žabotinského, osobnost Chajim Weizmanna. Bude vykresleno politické, společenské a hospodářské dění uvnitř izraelského státu, které bylo do druhé poloviny 70. let spojeno hlavně s aktivitami sionistických levicových stran. Bude vykreslena židovská imigrace způsobená antisemitismem a především nástupem nacismu v Německu. Kapitola nastíní sílící nacionalismus a strach Arabů z nastávajících demografických změn. Bude shrnut politický život sionistických hnutí v mandátu Palestina.

Čtvrtá, poslední kapitola bude zaměřena na období po druhé světové válce, kdy podle rezoluce OSN měla být Palestina rozdělena na dva státy. Budou analyzovány koncepty největších představitelů sionismu. Bude řešena situace po období první izraelsko - arabské války včetně vyhlášení tzv. Zákona o návratu. Kapitola zmíní Deklaraci nezávislosti státu Izrael z 5. května 1948 a nastíní vládnoucí elitu, jejíž vládní činitelé byli aktivními sionisty po dlouhou dobu a jejich myšlenky se značně odrazily ve formování státu a mnohdy jsou součástí zákonů dodnes.

Na závěr této práce zmíním důležitou literaturu a zdroje, ze kterých jsem při tvorbě této bakalářské práce čerpala. Bylo to především dílo Jana Zouplny *Od jišuvu k Izraeli: formování izraelských mocenských elit 1919-1949*, ve které se autor zabývá formováním izraelských mocenských elit v období britského

mandátu nad Palestinou. Dále pak kniha Martina Gilberta *Izrael, Dějiny*. Významným pramenem pro zpracování této bakalářské práce je zejména kniha *Židovský stát* od Theodora Herzla. Kniha představuje zásadní dokument sionistického hnutí.

Nelze zapomenout na Michaela Kruppa *Sionismus a stát Izrael* či Šloma Avineriho *Zrození moderního sionismu*, Marka Čejku *Dějiny moderního Izraele*. Dalším pramenem je kniha *Crossroads to Israel, 1917-1948*, jejíž autorem je Christopher Sykes. Dále kniha *The Palestinians, The Making of a People*, jejímiž autory jsou Baruch Kimmerling, – Joel Samuel Migdal. Přínosným dílem byla kniha profesora Michaela Brennera *Geschichte des Zionismus*.

2 SIONISMUS, OKOLNOSTI JEHO VZNIKU

2.1 Sionismus - definice

Sionismus je název pro hnutí, se kterým se setkáváme na konci 19. století. Označuje se tak hnutí, které podporovalo a obhajovalo návrat Židů do Palestiny, do země jejich předků a usilovalo o vytvoření suverénního židovského státu. Myšlenka návratu nebyla mezi Židy nová, existovala po celou dobu židovského exilu, ale teprve Theodor Herzl vtiskl sionistickému hnutí světové rozměry a podařilo se mu sjednotit Židy tak, že na konci stál novodobý stát Izrael. Poprvé se pojem sionismus objevil se ve spise Nathana Birnbauma *Die nationale Wiedergeburt* „Národní obrození“.¹

Sionismus jako náboženský pojem je odvozen od slova *Sion*, které se již v rané židovské historii stalo synonymem pro svaté město Jeruzalém.² Krupp uvádí, že původ sionismu pramení z daleké minulosti, z období antiky, kde se myšlenky židovského nacionalismu již objevovaly. Náboženský sionismus pojmenovává židovské hnutí usilující o znovuzřízení národního domova. Na sionismus se nemusíme dívat pouze jako na hnutí usilující o návrat Židů do Palestiny. Chápeme jej také jako židovskou variantu národního obrození.

Celé 19. století se neslo v duchu evropského nacionalismu. Síly, které uvolnila Francouzská revoluce, nebyly pouze silami liberalismu a sekularizace, ale také nacionalismu. Po celém světě vznikaly národně obrozenecké spolky, které usilovaly o politické zrovnoprávnění a osamostatnění se. Společné pojítko všech Židů bylo náboženství a izolace, ve které je držel nepříznivý postoj prakticky celé Evropy. Nesmíme však opomenout, že v pojetí věřících Židů své doby se sionismus dostával do výrazného protikladu s principy judaismu, a to i dnes, neboť sionismus byl jako jiná nacionalistická hnutí, produktem západního osvícenského sekularismu a nacionalismu. Sionismu tak oponovala na přelomu 19. a 20. století většina zbožných Židů. Ti totiž viděli v tomto světském nacionalistickém hnutí odmítání jednoho základního pilíře

¹ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s.19.

² Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 18-19.

jejich víry a to, že židovský stát bude obnoven po příchodu Mesiáše, tedy pouze z jeho vůle. Ovšem je pravdou, že mnoho zbožných Židů přesto do Svaté země odcházelo, chtěli čekat na Mesiáše u nejposvátnějších místech.³ Důležité je zmínit skutečnost, že Palestina nebyla až tak klíčová pro sionistické hnutí, nezávislý stát mohl vzniknout z jejich pohledu kdekoliv, například na území Afriky nebo Jižní Ameriky.⁴ Sionismus měl různé podoby. Původní „herzlovský“ sionismus označovaný také jako politický nebo liberální byl vytvářen především Theodorem Herzlem. Později převzal vedení britský židovský vědec Chajim Weizmann a stal se nejvýznamnějším představitelem liberálního sionismu.

Jiný směr sionismu vytvářel Achad Ha-Am, občanským jménem Ascher Ginsberg, který chápal sionistické hnutí jako duchovní, kulturní a vzdělávací obrodu židovského národa. Jeho kulturní sionismus vedl k tomu, že Židé jsou samostatný národ a jejich úkolem má být židovské dědictví, tradice a kultura, proto i kulturní sionisté brali za nutné založit židovský domov. Pro ně byla Palestina jediným historickým a náboženským centrem.⁵ Achad Ha-Am ve své koncepci sionismu postrádá duchovní střed židovstva a onen střed je nutné najít právě v Palestině, kam po staletí židovská touha směřuje.

Díky Herzlovým aktivitám se počet příznivců sionismu mnohonásobil. Tato názorová různorodost jeho příznivců a praktické problémy, které sionistické aktivity přinesly, přispěly k tomu, že se sionismus rozdělil do celé škály nejrůznějších koncepcí a proudů, od umírněných až po radikální. Můžeme jmenovat labouristický a později i revizionistický sionismus. Významným představitelem labouristického sionismu byl David Ben Gurion, pozdější první ministerský předseda Izraele. Tento proud tvořili židovští socialisté vyznávající ideologii třídního boje a podporující hospodářský kolektivismus. Revizionistický sionismus zastoupený Vladimírem Žabotinským kladl důraz na sílu, národní soudržnost, nadřazenost a až nenávislný odpor k levicovým sionistům.⁶

³ Herzl, T.: 2009. *Židovský stát*. Academia: Praha, s. 19.

⁴ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 49.

⁵ Avineri, Š.: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha, s. 19.

⁶ Herzl, T.: 2009. *Židovský stát*. Academia: Praha, s. 36.

2.2 Předchůdci sionismu

Za předchůdce sionismu můžeme označit několik činitelů. Například rabína Jehuda Alkalaje a jeho spis Šema Jisrael „*Slyš Izrael*“, který lze označit jako předSIONISTICKÝ. Spis německého rabína Cvi Hirsche Kalischera a jeho knihu Dřítat Cion „*Hledání Sionu*“, vyzývající k židovskému osidlování Palestiny.⁷ Jako jeden z prvních činitelů moderního sionismu byl Moses Hess. Jeho spis *Řím a Jeruzalém* má koncepci náboženského socialismu, kde židovský národ musí povstat a k tomu potřebuje svou Zemi, kterou dostal za dědictví a bez ní nemůže existovat.⁸

2.3 Sionismus a judaismus

Pojmy „sionismus“, „židovství“ a „judaismus“ bývají občas nesprávně zaměňovány anebo jim bývá přisuzován stejný význam. I přesto, že se k sionismu přihlásilo mnoho Židů, neučili tak všichni. Především v době vzniku sionismu byly rozdíly mezi židovským náboženstvím a nacionalisticky-světskými myšlenkami sionismu chápány jako čistě klíčové.⁹

Uvnitř samotného židovstva existovaly značné rozdíly mezi západoevropskými židovskými komunitami, v nichž byla většina sekulárních Židů, než-li tzv. charedim, „ultraortodoxních Židů“ z velkých, zbožných komunit východní Evropy. V pojetí věřících Židů své doby se sionismus dostával do protikladu s principy judaismu, neboť utvořením sekulárního židovského státu by na sebe Židé převzali úlohu Mesiáše. „*Sionismus je nepravý mesianismus, v němž byli Bůh, Tóra a její přikázání nahrazeni falešnými modlami nacionalismu a socialismu.*“¹⁰

⁷ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 25-27.

⁸ Brenner, M.: 2008. *Geschichte des Zionismus*. C.H.Beck: München, s. 12-13.

⁹ Čejka, M.: 2005. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Centrum strategických studií: Brno, s. 23.

¹⁰ Herzl, T.: 2009. *Židovský stát*. Academia: Praha, s. 19.

Pro všechny věřící Židy nebylo charakteristické teologické odmítání sionismu. Ve stejné době, kdy ideje sionismu začaly získávat úspěch, objevil se i v ortodoxním judaismu paralelní proud, jehož cílem bylo propojení sekulárních sionistických konceptů s hlubokou vírou. Vznikl tak náboženský sionismus.¹¹ Jednou z prvních osobností ortodoxního judaismu sympatizující do určité míry se sionistickými myšlenkami byl německý rabín Cvi Hirsch Kalisher, který ve svém díle *Drišat Cion* uvedl myšlenku, že spása, kterou hlásali proroci, je dosažitelná pouze přirozenou cestou skrze svépomoc.¹² K nejvýznamnějším duchovním otcům tohoto konceptu patřil jednoznačně rabín Avraham Jicchak Ha-Kohen Kook.¹³ Velký rozdíl mezi judaismem a sionismem je i ten, že člověk původu nežidovského nebo jiného vyznání může být sionistou.¹⁴

2.4 Okolnosti vzniku sionismu

Aktivní hnutí Židů za návrat do Palestiny probíhalo v devatenáctém století. Vznik sionismu je často vysvětlován jako reakce na velmi ostré projevy antisemitismu. Židé byli diskriminováni a utlačováni v Německu, ve Francii, v Rusku atd. Co vedlo Židy k návratu do Palestiny? Proč až v 19. století a ne dříve?

V západní části Evropy žila velká část Židů do velké míry asimilována ve většinové společnosti. Převzali její řeč, kulturu, zvyky, někteří Židé i její náboženství. Židé se těšili značné toleranci ze strany většinové společnosti, a tak je oslovil spíše sionismus kulturní. Chtěli znát své kořeny původu. Sionismus pro tyto Židy znamenal hnutí, které vyzývalo k návratu k židovství, k jeho kořenům, zvykům, tradicím.¹⁵

Situace Židů ve východní části Evropy byla jiná. Zde si Židé udržovali svou separaci vůči většinové společnosti, svou kulturu i tradice. A také zažívali

¹¹ Čejka, M.: 2009. *Judaismus a politika v Izraeli*. Barrister and Principal: Brno, s. 160.

¹² Singer, I.; Schloessinger, M.: *Kalisher, Zebi Hirsch*, Jewish Encyclopedia. Dostupné na: <http://www.jewishencyclopedia.com/view.jsp?artid=56&letter=K>, 15.3.2012.

¹³ Podrobněji v kapitole 2.7.

¹⁴ Čejka, M.: 2005. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Centrum strategických studií: Brno, s. 24.

¹⁵ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 25-27.

mnohem větší diskriminaci právě ze strany společnosti i vlády. Podle Avineriho byly příčiny sionismu především v tom, že před francouzskou revolucí a osvícenstvím Židé nemohli zastávat veřejné funkce, protože by to znamenalo moc nad křesťany a Židé měli přece odlišnou víru. Žili proto v komunitách na okraji většinové společnosti a zakládali židovské obce. To se změnilo s příchodem osvícenství a průmyslové revoluce. Židům bylo přiznáno rovnoprávné postavení ve většinové křesťanské společnosti, mohli navštěvovat školy a pracovat v různých profesích.¹⁶ Před osvícenstvím a francouzskou revolucí byl Žid charakterizován svou odlišnou náboženskou vírou. Náboženství určovalo postavení Žida: protože byl tím, čím byl v důsledku své víry, nemohl se přirozeně zařadit do politiky, která sama byla definována v náboženském smyslu. Křesťanská společnost považovala svůj politický systém za projev náboženských principů křesťanského státu, a proto z něj musel být Žid vyloučen. Osoba, co nevěřila v Krista, nemohla zastávat veřejnou funkci, nemohla vlastnit půdu atd. Židé mohli přijmout většinové náboženství a stát se členy křesťanské nebo muslimské společnosti a politického systému, mnozí tak konali. Ti, co se rozhodli pro okrajové postavení, podporovala Židovská obec, *kehila*, organizující společenský a náboženský život těchto okrajových osob.¹⁷ Co se týká Ruska, zde žilo něco kolem šesti miliónů Židů a jejich hospodářské postavení bylo tíživější než na Západě. Neustálé pogromy (krvavé masové pronásledování, vraždění) zavdávaly příčiny k vystěhování. Tehdejší ruská carská vláda brala Židy jako lichváře nebo překupníky.¹⁸ Vzniklo tak nové židovské hnutí *Haskala*, neboli židovské „osvícenství“. Hlavním úkolem tohoto hnutí bylo přiblížení židovské a západní kultury, přetvoření židovského kulturního a náboženského života v duchu moderních idejí, integrace do evropské společnosti a vzrůst míry sekulárního vzdělání, výuky hebrejštiny a židovské historie.¹⁹

Jakmile byl roku 1881 zavražděn ruský car *Alexandr II.* ruskými revolucionáři, začaly ihned protižidovské pogromy, neboť právě Židům byl vykonstruovaně připisován spolupodíl. Poměry, ve kterých Židé žili, se

¹⁶ Avineri, Š.: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha, s. 17-19.

¹⁷ Tamtéž, s. 14.

¹⁸ Krupp, M.: 1998. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 28.

¹⁹ Krupp, M.: 1998. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 28.

neustále zhoršovaly.²⁰ Ruské pogromy a antisemitická politika carské vlády vedly v letech 1882 až 1914 k emigraci skoro tří miliónů Židů z Ruska. A přesto malé procento z tohoto počtu odešlo do Palestiny. Většina Židů odešla do Spojených Států, Kanady, Jižní Ameriky, do Austrálie. Pro velkou většinu pronásledovaných Židů nebyl sionismus řešením. Byli to ti Židé, kteří usilovali jen o přežití a ekonomické zabezpečení. Ti, co odešli do Palestiny, neprchali jen před pogromy, ani nehledali ekonomické zázemí, hledali především sebeurčení, identitu, vlastní, nově probuzené sebevědomí.²¹

Situace vyvrcholila zakládáním sionistických spolků. Ve Vídni byl založen sionistický spolek *Ahavat Cion* „Láska k Sionu“. V roce 1882 založil rabín Mohielever v Rusku sionistický spolek *Chovevej Cion* „Milovníci Sionu“. Tento spolek a další spolky, které se zakládaly v jiných evropských zemích, například ve Velké Británii, Polsku či Maďarsku, byly předchůdci světového sionistického hnutí organizovaného Theodorem Herzlem v roce 1897. Jejich hlavním cílem bylo postupné osídlení Palestiny. Všechny tyto spolky se nesly v duchu *Chovevej Cion* „Milovníci Sionu“.²² Příslušníci těchto spolků byli jedni z prvních emigrantů, kteří se vydali zřizovat židovské osady do Palestiny.

Sionistické uskupení *Chovevej Cion* založilo sionistickou osadu *Rišon le-Cion* „První na Sionu“.²³ Zakladatelem a čelním představitelem *Chovevej Cion* se stal židovský lékař Leo Pinsker, který ve svém díle *Autoemancipation* „Autoemancipace“ zastává názor, že židovský národ nebude uznán za rovnoprávný, dokud nebude obývat vlastní půdu.²⁴ Pinsker ve svém díle uvádí, že „mezi žijícími národy země jsou Židé jako národ už dávno mrtvý“.²⁵

Sionismus byl oficiálně v Rusku zakázán, jeho představitelé a sympatizanti pronásledováni. Přesto Pinsker roku 1884 svolal konferenci různých společností *Chovevej Cionu*.²⁶ Konference probíhala v Katovicích.

²⁰ Tamtéž, s. 29.

²¹ Avineri, Š.: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha, s. 17-19.

²² Sachar, H.: 1998. *Dějiny státu Izrael*. Regia: Praha, s. 30.

²³ Čejka, M.: 2011. *Dějiny moderního Izraele*. Grada Publishing: Praha, s. 15.

²⁴ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 30.

²⁵ Pinsker, L. *Auto-emancipation. 1882*. Dostupné na:

<http://www.mideastweb.org/autoemancipation.htm>, 16.4.2012.

²⁶ Sachar, H.: 1998. *Dějiny státu Izrael*, Regia: Praha, s. 30

Jednání v čele s delegáty se dohodlo na financování židovského osídlování Palestiny. Jednotlivé sionistické spolky se nakonec shodly, že pouze v *Erec Jisrael* „Izraelské zemi“ se může židovský lid změnit v životaschopný národ a společnost. Sídlem celé organizace se stala Oděsa a Pinsker byl zvolen jejím prezidentem. Přestože Pinsker sám Palestinu nepovažoval za vhodnou zemi, na naléhání Chovávej Cion se zavázal, že židovský stát bude plánovat na území Palestiny.²⁷

2.5 První alija

Koncem devatenáctého století začala probíhat první alija, tzv. přistěhovalecká vlna Židů (1881 až 1903). Alija byla první migrační vlna a během tohoto období přišlo na území Palestiny až 35 000 Židů převážně z oblasti východní Evropy a z části Jemenu. Hlavní příčinou první alije se staly pogromy v Rusku. V Jemenu naproti tomu vyvolala první alija vidinu příchodu Mesiáše.

Během první alije byly založeny zemědělské osady, například Rišon le-Cion, Roš Pina atd. Mezi významné mecenáše, kteří darovali prostředky na vybudování těchto komunit byl i například baron Edmond James de Rothschild. Docházelo k postupnému rozšiřování měst, a to zejména Jaffy nebo Jeruzaléma. Významnou událostí byla taktéž renesance hebrejštiny, jakožto oživení biblického jazyka do praktického života, o níž se zasloužil především Eliezer Ben Jehuda.²⁸ V roce 1870 byla založena organizací *Alliance Israélite Universelle* první zemědělská škola *Mikve Jisrael* „Naděje Izraele“ a o osm let později nedaleko Jaffy koupil maďarský Žid *Jehoshua Stampfer* půdu, na níž vznikla první novodobá zemědělská osada *Petach Tikva* „Brána naděje“.²⁹

Zpočátku byl život osadníků velmi tvrdý. Špatné podmínky, špatná půda, nedostatek vody, epidemie malárie atd. Přesto všechno postupně

²⁷ Tamtéž s. 31.

²⁸ Ministry of Immigrant Absorption. Dostupné na: http://www.moia.gov.il/Moia_en/AboutIsrael/aliya1.htm, 16.3.2012.

²⁹ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 34.

vznikaly další a další osady. Jejich činnost však omezovala i turecká vláda, které musely odvádět ze své skromné produkce pravidelné dávky. Odhodlání a vůle osadníků však nestačila, a tak byl z Rišon le-Cion vyslán do Evropy Josef Feinberg, aby se pokusil sehnat finanční prostředky.³⁰ Podařilo se mu získat podporu barona Edmunda Rothschilda, jenž sehrál v osídlovací činnosti zásadní roli. Rothschild postupně investoval desítky milionů francouzských franků a koupil desetitisíce hektarů půdy, ale vyslal do nich i řadu odborníků, kteří napomohli k efektivitě jejich činnosti. Rothschildova činnost však měla i stinné stránky. Osadníkům se brzy přestala líbit činnost francouzských úředníků, které Rothschild do země posílal, aby na osady dohlíželi. Většinou to byli křesťané, někdy dokonce antisemité, kteří v osadách požadovali francouzské vzdělání a výchovu.³¹

2.6 Politický sionismus

Politický sionismus dominoval především v dílech Mosese Hesse, Lea Pinskera či Moše Lilienbluma. Osobnost, která vdechla sionismu program „politického sionismu“, jenž až do vzniku státu Izrael v roce 1948 byl hlavním směrem celého sionistického myšlení, byl Theodor Herzl. Právě on byl schopen prosadit sionistickou myšlenku do podvědomí světové veřejnosti.

Herzlovo ideologické přesvědčení bylo ovlivněno především tzv. Dreyfusovo aférou. Alfred Dreyfus byl první Žid, jež se stal štábním důstojníkem francouzské armády a v roce 1894 na základě podvržených důkazů byl obviněn ze špionáže a velezrady ve prospěch Německého císařství. Následně byl odsouzen k doživotnímu odnětí svobody. Po pěti letech byl amnestován a dalších sedm let rehabilitován. V soudní místnosti byl přítomen také Theodor Herzl. Herzl byl těmito projevy antisemitismu silně otřesen a nejspíš nejen na základě Dreyfusovy aféry, ale také vzrůstajícím antisemitismem v západní Evropě, napsal nedlouho poté své životní dílo *Der Judenstaat* „Židovský stát“. Hlavní idea knihy je založena na teorii nemožnosti asimilace Židů do evropské společnosti a jediným řešením tak zůstává

³⁰ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 35.

³¹ Tamtéž, s. 36.

vytvoření židovské domoviny. Herzl se stal následně zakladatelem sionistické organizace.³²

Herzl neměl dostatek finančních zdrojů, ale díky kontaktům se dokázal setkat s důležitými politiky. Pokusil se získat pomoc u císaře *Viléma II*, byl přijat tureckým sultánem či papežem. Herzl porozuměl, že snaha pronásledovaného národa může být úspěšná, když proběhne komunikace rovnou s nejvyššími představiteli světové moci.³³ Rozhodl se jednat se sultánem o udělení výsostného práva Židům na Palestinu, získat pomoc u papeže a přemluvit všechny mocné a vysoko postavené činitele. Avšak v žádné z těchto snah neuspěl. Z dnešního pohledu byly podstatné Herzlovy styky s britskou vládou. Herzl se přes barona Rotschilda z britské větve jednoho finančního rodu dostal až do britského parlamentu, kde přednesl jako expert židovskou otázku. I přesto, že jednání vedla ke krachu a nepřinesla žádný praktický výsledek, díky Herzlovým aktivitám získal sionismus světovou pozornost. V roce 1897 byl do Basileje svolán 1. sionistický kongres, který formuloval základní cíle sionistického hnutí. Kongres taktéž zvolil předsedu Sionistické organizace, kterým se stal Theodor Herzl a vytyčil tzv. „Basilejský program“, kterým se zabývá podrobněji druhá kapitola.

Přestože historie Herzlovy osobní oddanosti židovskému domovu byla často zdůrazňována, jsou v jeho životě místa, která by i ti, jenž se řídí jeho myšlenkami, raději vymazali. Herzl byl totiž ochoten přijmout Chamberlainovu nabídku, která se týkala vytvoření domoviny v Keni. Byl však přehlasován vedením sionistického hnutí, které sám založil. Jeho životní dílo *Der Judenstaat* „Židovský stát“ však představuje zásadní dokument sionistického hnutí.³⁴

³² Herzl, T.: 2009. *Židovský stát*. Academia: Praha, s. 15.

³³ Avineri, Š.: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha, s.92-94.

³⁴ Barbour, N.: 1947. *Palestine: Star or Crescent?* The Odyssey Press: New York, s. 56.

Židovský stát

Hlavní myšlenkou Herzlova díla se stalo utvoření židovské domoviny. Soužití Židů s ostatními obyvateli se neosvědčilo a Židé museli mít podle Herzla svůj stát. V předmluvě Židovského státu Herzl formuluje svou ústřední tezi:

„... myšlenka, kterou jsem rozvinul je prastará. Je o vytvoření židovského státu...Při líčení své ideje se musím vyrovnat s jedním nebezpečím. Pokud všechny budoucí věci podám opatrně, bude se zdát, že v ně sám nevěřím. Když je bezostyšně rozhlásím, může vše vypadat jako výmysl. Proto říkám jasně a zřetelně: Věřím, že je možné věc provést, a jestliže jsem se nezmýlil, pak jsem našel konečnou podobu oné myšlenky. Svět židovský stát potřebuje, a proto vznikne.“³⁵

Většina knihy pojednává o konkrétní podobě emigrace, nákupu půdy, výstavby domů, pracovního zákonodárství, obchodu, průmyslu, výchovy, sociální péče a společenského života nového státu. Kniha *Židovský stát* je systematický plán popisující osidlování nového státu, v níž Herzl tvrdí, že židovská otázka je i otázkou celosvětovou.³⁶

„Jsme národ, jeden národ“. „ Všude jsme se pokoušeli v dobrém úmyslu splynout s národy, jež nás obklopovaly, a podržet přitom jen víru otců. Nebylo nám to umožněno“.³⁷

„Jakmile budou Židé zakotveni ve své vlastní půdě, už nebude možné je rozhánět do celého světa. Diaspora se už nemůže opakovat. Makabejští povstanou znovu. Budeme konečně žít jako svobodní lidé na své vlastní půdě a umírat pokojně v našich vlastních domovech.“³⁸

K dosažení cílů Herzl ve svém díle předpokládal objasnit nejprve pojmy, stanovit politické a národohospodářské předpoklady a poté plán. Herzl

³⁵ Herzl, T.: 2009. *Židovský stát*. Academia: Praha, s. 41, 43.

³⁶ Avineri, Š.: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha, s.99.

³⁷ Herzl, T.: 2009. *Židovský stát*. Academia: Praha, s. 47.

³⁸ Gilbert, M.: 2002. *Izrael: Dějiny*. BB art: Praha, s. 29.

požadoval zřídit dvě velké organizace: *Society of Jews* a *Jewish Company*. Nejprve měla vzniknout *Society* a nakonec *Company*. *Society* měla být jako zmocněnec židovského národa, státoporná síla a morální představitelka židovského národa, zatímco *Company* měla být představitelkou právníčkou a být ustanovena jako akciová společnost s velkým kapitálem.³⁹ Herzl měl práci detailně promyšlenou. Podle Herzla měla mít *Company* čistě obchodní charakter, čímž se měla zásadně lišit od *Society of Jews*. Od začátku měla zprostředkovávat prodej nemovitostí, vyhledávat velké území a nezbytnou půdu zajistit centralizovaným nákupem, postarat se o výměnu domů a majetku, postavit dělnická sídliště s nízkými pořizovacími náklady, pomoci nekvalifikovaným pracovním silám, dělníkům, kteří přicházeli z Ruska a Rumunska. Herzl vypracoval plán pracovního dne, který měl sedm hodin. Prosazoval zajištění práce v sociálním sektoru místo státní podpory.⁴⁰

Sedmihodinový pracovní den Herzl dokonce včlenil i do vlajky, kterou navrhl. „*Představuji si bílou vlajku se sedmi zlatými hvězdami. Bílé pole znamená nový, neposkvrněný život, hvězdy zastupují sedm šťastných hodin pracovního dne. Neboť Židé přijdou do nové země ve znamení práce.*“⁴¹

Herzl ve své práci uvádí, že bude vždy veřejné vlastnictví půdy kolektivní, přírodní zdroje a půdu nebudou vlastnit jednotlivci. Národní fond bude pronajímat půdu zemědělcům.⁴² Jeho práce vyvolala smíšené ohlasy, asimilovaní Židé byli proti myšlence vzdát se svého postavení a odejít do země, ve které je čeká nejistá budoucnost. Herzlovi zazlívali především nedostatečné židovské cítění a také fakt, že mu nezáleželo, zda danou zemí bude Palestina nebo nikoliv. Herzlovi šlo především o zemi, která by byla vhodná k uskutečnění jeho plánů.⁴³ Myšlenka založení Židovského státu v Palestině však zvítězila. Stalo se tak na Prvním sionistickém kongresu v Basileji, který se konal v roce 1897, kde Herzl později ve svém deníku napsal: „*V Basileji jsem založil židovský stát.*“⁴⁴

³⁹ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 41.

⁴⁰ Herzl, T.: 2009. *Židovský stát*. Academia: Praha, s. 71-81.

⁴¹ Tamtéž, s. 126.

⁴² Tamtéž, s. 71.

⁴³ Herzl, T.: 2009. *Židovský stát*. Academia: Praha, s. 68.

⁴⁴ Krupp, M. 1999: *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 44.

2.7 Náboženský sionismus

Za duchovního otce bývá považován rabín Avraham Jicchak Ha-Kohen Kook, jehož teologické myšlení ovlivnilo přístup Židů k otázce existence židovského státu v moderní době a to i přesto, že působil v době, kdy samostatný židovský stát ještě neexistoval.⁴⁵ Vypracoval kompletní sionistickou nábožensko-národnostní filozofii.⁴⁶

Kook si velmi dobře uvědomoval pozitiva, která přinášel tehdejší kapitalistický svět, a jeho cílem bylo využití těchto nových možností pro judaismus. Chtěl dosáhnout toho, aby veškeré dění v reálném světě bylo vysvětlitelné jako součást Boží zkoušky, které je židovský národ podroben. Kook prohlašoval, že otázka vztahu Židů k Zemi izraelské nemá být chápána jako duchovní symbol, ale má být nahrazena skutečným poutem k Zemi izraelské. Kook striktně odmítal nedodržování židovských svátků a dokonce tvrdil, že pokud sionismus nebude doplněn o spirituální rozměr, nemá v jeho očích příliš velkou šanci na úspěch. Stejně se stavěl negativně k narůstající sekularizaci mezi palestinskými přistěhovalci, ačkoli zcela souhlasil s jejich motivy příchodu do Svaté země. Židovský stát, který by měl být v Palestině vytvořen, neměl být pouze obyčejným státem, který by zajišťoval fyzické potřeby židovské populace. Kook mu přikládal v jeho očích patrně důležitější spirituální význam, což dokládá následující výrok: „*Stát Izrael – základ, na němž v tomto světě stojí Boží trůn.*“⁴⁷

2.8 Duchovně-kulturní sionismus

Duchovně-kulturní sionismus zdůrazňoval morální, kulturní a duchovní prvky židovského nacionalismu. Jeho nejvýraznější postavou byl Achad Ha-Am (vlastním jménem Ašer Ginsberg). Achad Ha-Am tvrdil, že zásadním problémem sionismu není pouze způsob založení židovského státu, ale také

⁴⁵ Čejka, M.: 2010. *Rabíni naší doby – authority judaismu v náboženském a politickém dění 20. století a současnosti*. Barrister & Principal: Brno, s. 157.

⁴⁶ Čejka, M.: 2010. *Rabíni naší doby – authority judaismu v náboženském a politickém dění 20. století a současnosti*. Barrister & Principal: Brno, s. 158.

⁴⁷ Čejka, M.: 2010. *Rabíni naší doby – authority judaismu v náboženském a politickém dění 20. století a současnosti*. Barrister & Principal: Brno, s. 160.

způsob řešení duchovních traumat a dilemat velké většiny židovského národa, která bude v blízké budoucnosti i nadále žít mimo hranice Země izraelské. Achad Ha-Am definoval praktické problémy, s nimiž se bude muset sionismus vypořádat, až bude Stát Izrael založen. Achad Ha-Am na rozdíl od spousty sionistů odhalil otázky, které se měly stát problémy Státu Izrael po jeho založení. Tvrdil, že situace ve východní Evropě byla radikálně odlišná, židovská existence byla ohrožována nacionalismem, kdežto v západní Evropě liberalismem. Achad Ha-Am se postavil proti Herzlovým snahám zajistit židovský stát pomocí listiny, neboť takový stát by neměl pevné kořeny, tím pádem by nebyl dlouho životaschopný.⁴⁸

2.9 Labouristický a revizionistický sionismus

Labouristický sionismus měl kořeny v druhé aliji první poloviny 20. století. Velká část sionistů tohoto hnutí byli židovští socialisté, či marxisté, kteří vyznávali ideologii třídního boje. Byli zastánci hospodářského kolektivismu. Klíčovým vůdcem labouristů byl David Ben Gurion, pozdější první ministerský předseda Izraele. Labouristický sionismus usiloval o židovskou domovinu bez Arabů, nebo alespoň s jejich co nejmenším počtem. To se projevovalo třeba odmítáním arabských pracovních sil. Většina labouristů nebyla nábožensky založena. S přicházejícími židovskými přistěhovalci se stal nejsilnějším proudem v mandátní Palestině. Nicméně tomuto hnutí se bude práce věnovat později.

Revizionistický sionismus žádal revizi sionismu prosazovaného Ben Gurionem a Chajim Weizmannem. V čele tohoto hnutí stál Vladimír Žabotinskij. Žabotinskij usiloval o co nejrychlejší vznik židovského státu, nejlépe za pomoci Velké Británie, popřípadě i bez ní. Byl proti levicovým sionistům, jejich stranám, odborům. Revizionismus nebyl ideologií v plném slova smyslu, nikdy nepředkládal svým členům nějaký světonázor, ale spíše návod konkrétní politické akce. Revizionismus kritizoval vedení za stávající

⁴⁸ Avineri, Š.: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha, s. 116-120.

stav, především kvůli nedostatku financí či nízké imigraci. Žabotinskij a jeho židovská mládež se z počátku omezovali pouze na národní zájmy Židů. Bohužel absence pevné ideové platformy ovlivnila negativně mocenské soupeření hnutí s levicí. Na rozdíl od levice postrádali revizionisté kolektivní názorovou identitu. Nejpodstatnější a zároveň jádro Žabotinského sporu s oficiálním sionistickým vedením Weizmanna a později Guriona bylo nesmiřitelné trvání na okamžitém založení židovského státu a židovských ozbrojených sil. Weizmann a labouristické hnutí požadovali požadavek založení židovského státu za obecný cíl, který měl být regulován podle taktických potřeb politického boje sionismu, kdežto Žabotinskij požadoval židovský stát okamžitě.⁴⁹ I v tomto případě se bude o revizionismu hovořit ještě později.

⁴⁹ Avineri, Š.: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha, s. 182-183.

3 SIONISTICKÉ KONGRESY, SIONISTICKÉ ORGANIZACE

3.1 Basilejský kongres

První sionistický kongres se konal 29.-31. srpna 1897 v Basileji a patří k základním programovým prohlášením sionismu. Na tomto kongresu se Herzl stal předsedou Světové sionistické organizace a pořadatelem prvního Sionistického kongresu. Hlavním bodem tohoto kongresu bylo konečné nasměrování sionistické práce na Palestinu. Jeho zásadní body zněly:

„Sionismus usiluje o zřízení veřejnoprávní domoviny židovského národa v Palestině. K dosažení daného cíle kongres chystá následující prostředky:

- 1. Účelné osídlení Palestiny židovskými zemědělci, živnostníky a řemeslníky.*
- 2. Místní a obecné uspořádání celého židovstva podle zemských zákonů.*
- 3. Posílení židovského národního citu a vědomí.*
- 4. Přípravné kroky k dosažení souhlasu vlád, nutného k uskutečnění sionistického cíle.“⁵⁰*

Výkonným orgánem této organizace měla být tzv. generální rada, „Velký akční výbor“, složená z představitelů různých sionistických federací. Každý, kdo se podepsal pod Basilejský program a platil roční příspěvek, tzv. *šekel*, byl považován za člena organizace a mohl volit. V plánu bylo zakládání dalších organizací. Herzl proto navrhoval založení sionistické banky. Po neúspěšných jednáních s židovskými finančníky byla založena lidová akciová banka, která začala fungovat až od roku 1902.⁵¹

Velká část příchozích byla nadšena sionistickými kongresy. Roku 1903 se otevřela v Jaffě pobočka anglo-palestinské společnosti a jejím ředitelem se stal Žid Arthur Ruppin.⁵²

⁵⁰ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 43.

⁵¹ Tamtéž, s. 43.

⁵² Tamtéž, s. 58.

Začátkem 19. století vyrostla tak bezvýznamná pobřežní města v moderní a klíčová centra pro Palestinu. Haifa a Jaffa prodělaly obrovský růst.⁵³

Nastala doba, kdy se Židé z různých společenských vrstev a směrů žijících po celém světě mohli po tisících letech opět spojit. Sachar uvádí, že v kongresu pak všichni povstali a s pláčem objímali jeden druhého a za ohromného potlesku byl Herzl nesen na ramenou.⁵⁴

3.2 Následující sionistické kongresy

Roku 1898 se konal v Basileji druhý sionistický kongres, na kterém se Theodor Herzl pokusil povzbudit rodící se sionistické hnutí hlavně s ohledem na židovské komunity, neboť většina zbožných Židů té doby se stavěla proti sionismu z náboženských důvodů.⁵⁵ Při setkání s Chovevej Cion v Londýně dospěl k rozhodnutí, že Palestina je pro jeho plány tou nejvhodnější zemí. Nejen že přitahuje Židy převážně z východní Evropy, ale má také výhodnou geografickou polohu.

V roce 1898 se konal třetí sionistický kongres, na kterém Herzl informoval o svém setkání s císařem Vilémem II. Stěžejním setkání se stal pátý sionistický kongres uskutečněný v roce 1901. Na pátém kongresu došlo k založení Židovského národního fondu, jehož úkolem bylo nakupování půdy v Palestině a následně její pronajímání Židům. Soukromé vlastnictví půdy bylo vyloučeno v důsledku cenové spekulace nebo hromadění velkého majetku. Národní fond se tak stal jedním z hlavních orgánů sionistické federace.⁵⁶ Činnost Židovského národního fondu byla realizována sbíráním prostředků v diaspoře. Fond byl spravován z Vídně.⁵⁷ Přesto musel Herzl stále odpovídat na otázky těch, kdo nechápali, proč by měla být zrovna Palestina cílem Židů. V roce 1902 se zpovídal královské komisi v Londýně, kde dostal otázku, proč by nemohla být například Argentina zemí pro osídlení. Britové roku 1903 dokonce nabídli sionistickému hnutí území Ugandy.

⁵³ Kimmerling, B.-Migdal, J.S.: 1998. *The Palestinians. The Making of a People*. Harvard University Press Cambridge: Massachusetts.

⁵⁴ Sachar, H.: 1998. *Dějiny státu Izrael*. Regia: Praha, s. 62.

⁵⁵ Čejka, M.: 2011. *Dějiny moderního Izraele*. Grada Publishing: Praha, s. 16.

⁵⁶ Gilbert, M.: 2002. *Izrael: Dějiny*. BB art: Praha, s. 36.

⁵⁷ Tamtéž, s.36.

Na sedmém kongresu roku 1905 se projednával tzv. „ugandský projekt“⁵⁸ ovšem již bez Herzla, který v roce 1904 zemřel. Byl přijat výnos setrvání u Basilejského programu, ve kterém bylo odmítnuto jakékoliv jiné osídlení mimo Palestinu.⁵⁹

V roce 1906 *Poalej Cion* „Dělníci Sionu“ pod vedením Beera Borochova⁶⁰ představilo pojednání Naše platforma a třídní boj jako klíčové teze nutné pro rozvoj židovské společnosti.⁶¹

Na desátém kongresu roku 1911 organizace odsouhlasila nákupy půdy realizované v Jaffě Palestinským úřadem pod kontrolou Arthura Ruppina. Kongres se usnesl, že do budoucna by úředním jazykem sionistického hnutí měla být hebrejšтина. Struktura organizace dostala řád a formu.

3.3 Druhá alija, sionistický marxismus

Druhá alija probíhala v letech 1904-1914 a její účastníci přicházeli především z Ruska, Rumunska a východní Evropy. Dosáhli počtu 40 000 osob. Během této vlny vznikaly první kolektivní kibucy a mnozí z příchozích Židů kombinovali sionismus se socialismem.⁶² Tato druhá alija posílila postavení židovské menšiny. Velká část nově příchozích vítala sionistické nadšení svých předchůdců a byla oddána i ideálům socialismu. Hlavní představitel *Poalej Cion* Ber Borochoch tvrdil, že pouze v Palestině je možné vytvořit židovskou společnost od základu. Pouze v Palestině by se mohly vytvořit a udržet židovské rolnictvo a židovská dělnická třída. Podle Borochova byl židovský problém národnostní a vyžadoval teritoriální řešení. Borochoch říkal, že národ nemůže být nezávislý, pokud nemá pod kontrolou svoji vlastní ekonomickou infrastrukturu a židovská ekonomická nezávislost je možná

⁵⁸ V roce 1903 Herzlovi nabídla anglická vláda značnou část ugandského území pro židovské přistěhovalce. Cílem projektu bylo poskytnutí území, jmenování židovského úředníka hlavou místní správy, včetně zaručení plné autonomie v oblasti zákonodárné, náboženské a všechny vnitřní záležitosti. Britská vláda by nad vším měla hlavní dohled. Chovevej Cion se postavilo proti ugandskému plánu, proto Herzl raději od projektu ustoupil.

⁵⁹ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 58.

⁶⁰ *Poalej Cion*: marxisticko-sionistické dělnické hnutí, které sjednocovalo židovskou dělnickou třídu a mělo za cíl dosažení socialismu v Palestině.

⁶¹ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 134.

⁶² Zionism, The history of Zionism and the creation of Israel. Dostupné na: <http://www.mideastweb.org/zionism.htm>, 19.3.2012.

pouze úsilím židovského proletariátu v Zemi izraelské.⁶³ Osmanské úřady vnímaly levicové sionisty nepřátelsky, neboť se obávaly jejich socialistického zaměření a možného rozvracení společnosti.

4 PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA, BRITSKÝ MANDÁT, DRUHÁ SVĚTOVÁ VÁLKA

4.1 První světová válka

V roce 1914 žilo v Palestině kolem 90 000 Židů, z nichž 75 000 byli představovalo tzv. *Nový Jišuv*.⁶⁴ Od zřízení Židovského národního fondu bylo založeno 40 osad s 12-ti tisíci obyvateli. Počet arabského obyvatelstva byl kolem 500 tisíc.⁶⁵ Vstup Osmanské říše do konfliktu se projevil ihned. Válka přinesla přerušování diplomatických styků a odchody konzulů. Velká Británie vůči Osmanské říši ukončila dosavadní politiku orientovanou na zachování osmanské teritoriální integrity v oblasti Blízkého východu, která sloužila především jako překážka k možné ruské expanzi do regionu. Důvodem pro ukončení bylo zapojení Osmanské říše do války po boku centrálních mocností. Židé byli vystaveni represím ze strany osmanských úřadů. Byli povoláváni do armády, čemuž se nemohli vyhnout vzhledem k tomu, že byli taktéž občany Osmanské říše.

Roku 1915 probíhala diplomatická jednání týkající se otázky britské podpory vzniku arabského státu výměnou za povstání arabských kmenů proti Osmanské říši v podobě tzv. *McMahonových dopisů*. Vysoký britský komisař sir Henry McMahon písemně slíbil mekskému šarífovi Husajnovi, že „Velká Británie podpoří touhy po národní samostatnosti v celém arabsky mluvícím světě, pokud se Arabové zapojí do války na její straně”.⁶⁶ Šaríf Husajn požadoval za toto spojení vlastní nezávislý stát. Britové si nebyli jisti, jak velká by měla být míra arabské nezávislosti po válce a McMahonovi se moc nechtělo pouštět do debaty zahrnující otázku hranic. Britové proto navrhovali

⁶³ Avineri, Š.: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha, s. 150.

⁶⁴ Jišuv: termín pro obyvatele a nové osadníky v Palestině.

⁶⁵ Gilbert, M.: 2002. *Izrael: Dějiny*. BB art: Praha, s. 46.

⁶⁶ Čejka, M.: 2011. *Dějiny moderního Izraele*. Grada Publishing: Praha, s. 19.

nejasné pojmy jako „svoboda Arabů“, nikdy negarantovali Arabům nezávislost.⁶⁷ Podobným způsobem se později Britové zachovali i k sionistům v případě Balfourovy deklaráce.

Nicméně v roce 1916 bylo Araby vyhlášeno proti Turkům arabské povstání. V čele arabských armád byli synové šarífa Husajna. Po dobytí Jeruzaléma roku 1917 a Damašku 1918, Britové slíbili Arabům nezávislost. V Sýrii požadoval syn Husajna emír Fajsal své království,⁶⁸ které mu přezala Sykes-Picotova dohoda (viz příloha 1). Tato tajná dohoda mezi Velkou Británií a Francií upravovala poválečné rozdělení Blízkého východu, tedy rozdělení dědictví Osmanské říše, včetně Palestiny. Tajný dokument předpokládal rozdělení regionu do oblastí pod přímou kontrolou velmocí a do jejich zájmových sfér.⁶⁹ Dohoda velmi pobouřila Araby, kteří během války pomohli Velké Británii s vítězstvím na Blízkém východě. Dohoda upřímně počítala s porušením britských slibů, které dali Britové Arabům.

V období první světové války byly pro Velkou Británii vztahy s Araby důležitější, v období pokojném bylo pro Brity výhodnější podporovat sionisty. Důsledkem tohoto postoje Velké Británie byla skutečnost, že na Palestinu si začaly dělat nárok jak sionisté tak Arabové. Klíčovým dokumentem byla Balfourova deklaráce ze dne 2. listopadu 1917. Šlo o dopis adresovaný britským ministrem zahraničí Arthurem Balfourem lordu Rothschildovi, vedoucímu představiteli britských sionistů. Text deklaroval úsilí britské vlády zřídít v Palestině národní domovinu pro židovský lid a zároveň garantoval zachování práv ostatních národních a náboženských komunit v zemi.⁷⁰

“Drahý lorde Rotschilde,

S velkou radostí Vám zasílám jménem vlády Jeho Veličenstva následující prohlášení sympatií k židovským sionistickým aspiracím, které bylo

⁶⁷ Čejka, M.: 2005. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Spol. pro odbornou literaturu: Brno, s. 33.

⁶⁸ Čejka, M.: 2007. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Spol. pro odbornou literaturu: Brno, s. 35.

⁶⁹ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 20.

⁷⁰ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 22.

předloženo kabinetu a jím schváleno. Vláda Jeho Veličenstva pohlíží přívětivě na zřízení národní domoviny pro židovský lid v Palestině a co nejvíce se přičiní, aby usnadnila dosažení tohoto cíle, při čemž se jasně rozumí, že nebude učiněno ničeho, co by mohlo porušit občanská a náboženská práva existujících nežidovských společenství v Palestině, či práva a politický statut Židů v jakékoliv jiné zemi. Byl bych vděčen, kdybyste mohl předat toto prohlášení na vědomí Sionistické organizaci.

Upřímně Váš

Arthur James Balfour".⁷¹

Na první pohled se zdála Balfourova deklaráce jasně pro-sionistická, z britského pohledu byla napsána velmi obratně a diplomaticky nejednoznačně. Nemluví se v ní o Židovském státu, ale jako o „židovské národní domovině“. Deklarace uvádí také ochranu náboženských a civilních práv arabských a jiných nežidovských obyvatelů Palestiny. O ochraně politických práv se nezmiňuje.⁷² Nicméně nadšení sionistů bylo veliké. Diplomatičké úspěchy byly připisovány předně Chajim Weizmannovi, který byl titánem sionistické politiky 20. let. I přes obrovský úspěch a průlomovost Balfourovy deklaráce nevyšla britská vláda vstříc zcela ve všem. Požadavek sionistů o ustavení „Palestiny jako židovské národní domoviny“ tak dostal podobu „židovské národní domoviny v Palestině“. I tak získali sionisté na diplomatickém poli hodně.⁷³

Motivací na vydání Balfourovy deklaráce byly i pragmatické důvody. Projekt židovské národní domoviny sloužil pro Velkou Británii v podstatě jako časově neomezená základna vojenských sil, které byly potřebné k ochraně Suezského kanálu, jenž byl pro Brity potřebný pro lodní dopravu do Indie. Deklarace tak skrývala pro Velkou Británii řadu výhod a umožňovala její setrvání v Palestině v podstatě po libovolnou dobu.⁷⁴

⁷¹ http://avalon.law.yale.edu/20th_century/balfour.asp, 16.3.2012.

⁷² Lilienthal, A.: 1989. *Sionismus*. Orbis: Praha, s. 34.

⁷³ Sykes, Ch.: 1973. *Chrossroads to Israel, 1917-1948*. Indiana University Press: London, s. 11.

⁷⁴ Tamtéž, s. 11.

Po skončení první světové války zřídila Velká Británie v zemi speciální vojenskou správu, tzv. O.E.T.A.⁷⁵ Tato vojenská správa měla za úkol stabilizovat poměry v zemi. Měla na starost praktické problémy jako bylo obnovení zásobování potravin pro vyhladovělé obyvatelstvo. Sionisté však vojenské administrativě situaci neulehčovali. Vadilo jim, že britská správa ignorovala existenci Balfourovy deklaráce například tím, že nechala v platnost některé zákazy nařízené již za Osmanské říše. Přes protesty zůstaly zákazy v platnosti až do zrušení O.E.T.A.⁷⁶ Britská politika byla velmi pragmatická a sledovala především své vlastní zájmy.

4.2 Britský mandát

Po vydání Balfourovi deklaráce Sionistická organizace vyslala do Palestiny komisi, která měla s Brity zahájit jednání o uplatňování Balfourovy deklaráce. Příchod Sionistické komise dal Židům odvalu. V roce 1919 byla podepsána dohoda mezi emírem Fajsalem a Weizmannem, která stabilizovala vztahy mezi Židy a Araby. Weizmann slíbil Fajsalovi podporu Arabského státu v Sýrii, i když Francie byla proti, neboť věřil, že Fajsal sionismus podpoří. Dohoda však nevydržela dlouho, neboť Sýrie podle válečného uspořádání připadla pod správu Francie.⁷⁷ V roce 1920 se konala mezinárodní konference v San Remu pod záštitou vítězných mocností, kde byla potvrzena Balfourova deklaráce, Velká Británie převzala mandát nad Palestinou (viz příloha 2).

Palestina tak vešla pod civilní britskou správu. Nejvyšší zodpovědnou osobou byl vysoký komisař sir Herbert Samuel. Tento muž byl bytostně přesvědčen o nutnosti vytvoření židovské národní domoviny na území Palestiny. Administrativa Herberta Samuela byla známá svými názory nakloněnými k sionistům. Sir Samuel například uvolnil limity na židovskou imigraci. Mandát již přesně definoval jakými konkrétními podmínkami se má

⁷⁵ Occupied Enemy Territory Administration, za chod země zodpovídal general Clayton. In Zouplny, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 23.

⁷⁶ Gilbert, M.: 2002. *Izrael, Dějiny*. BB art: Praha, s. 58.

⁷⁷ Čejka, M.: 2007. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Spol.pro odbornou literaturu: Brno, s. 37-38.

britská vláda řídit. Správa území byla následující: v bodě čtyři byl zřízen orgán *Jewish agency* „Židovská agentura“ jejíž funkci mohla za souhlasu mocnosti vykonávat Sionistická organizace. Bod šest pověřoval mandátní správu povzbuzovat ve spolupráci s „Židovskou agenturou“ židovskou imigraci za předpokladu zachování práv a postavení ostatních částí obyvatel.⁷⁸ Pro-sionistická politika narazila na odpor arabské populace.

V květnu 1921 vypukly krvavé arabské nepokoje v Jaffě. Důsledky bouří byly pro Židy nepopulární. Po jejich potlačení sir Herbert Samuel dočasně omezil židovské přistěhovalectví a začal vyjednávat s Vysokým arabským výborem. Opatření ,která přijal Herbert Samuel vedla k nevoli velké části sionistů. Na druhou stranu se Samuelovi podařilo uklidnit Araby, kteří však neustále odmítali Balfourovu deklaraci a požadovali její zrušení. Proto ústupky ze strany Britů vnímali jako šanci pro další jednání, která měla vézt ku prospěchu většinového obyvatelstva a tedy na úkor sionistických požadavků, ovšem další ústupky a požadavky nepřicházely v úvahu, neboť vládní posty ve Velké Británii tehdy zastávali politici naklonění sionistům jako Artur Balfour či Winston Churchill.⁷⁹ Výsledkem nepokojů byla Churchillova *Bílá kniha* z roku 1922.

Dokument *Bílá kniha* vydal ministr kolonií Churchill, který sice potvrdil Balfourovu deklaraci z roku 1917, zároveň však zdůraznil povinnost britské vlády vůči ostatním náboženským komunitám Palestině. Transjordánsko tímto bylo zcela vyňato z území, na kterém měla být utvořena židovská národní domovina. Bílá kniha byla pro Sionistickou organizaci krokem zpět, neboť šlo o budování „židovské národní domoviny v Palestině“ a ne o budování „Palestiny jako národní domoviny Židů“.⁸⁰

Po prvních rozsáhlejších arabsko-židovských násilnostech, ke kterým začalo docházet od roku 1920, založili sionisté vojenskou organizaci *Irgun ha-Hagana ha-ivri-be-Erec Jisrael* „Hebrejská organizace obrany v Palestině“, aby chránila židovské zemědělské osady. Existence Hagany nebyla Brity uznaná,

⁷⁸ Tamtéž, s. 27.

⁷⁹ Sykes, Ch.: 1973. *Chrossroads to Israel, 1917-1948*. Indiana University Press: London, s. 60-62.

⁸⁰ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 26.

nicméně Britové se ji nesnažili nijak výrazně omezovat.⁸¹ V roce 1930 se malá skupina důstojníků Hagany odtrhla a vytvořila vlastní konkurenční odbojovou skupinu *Irgun*, která se později identifikovala s revizionistickým hnutím. Jejím úkolem bylo podnikat jak obranné tak i útočné akce.⁸²

V letech 1919 – 1923 probíhala třetí alija a stejně jako v předchozích dvou vlnách pocházela většina imigrantů z východní Evropy, a to hlavně z Polska a Ruska. Noví imigranti byli levicově zaměřeni jako jejich předchůdci z druhé alije.⁸³

4.3 Politický život sionistických hnutí v mandátním období

V počátečním období byl významný především tzv. weizmannovský proud. V návaznosti na své představitele se lišil především v důrazu na diplomatická jednání či budovatelská úsilí v Palestině. Jako směr jej bylo možné vnímat jako ideologicky nevyhraněný, jeho identita se orientovala především na obhajobu židovských národních zájmů, tak jak je formuloval Basilejský program. Klíčovou osobností byl Chajim Weizmann. Jeho politika se orientovala výhradně na Velkou Británii a Společnost národů. Kvůli udržení spojení s Velkou Británií byli stoupenci Weizmanna ochotni přistoupit na nepříjemné kompromisy. Díky tomu se proti Weizmannovi a soudobému stavu začaly vyčleňovat dvě hlavní opozice.⁸⁴

První proud představovalo sionistické dělnické hnutí *Poalej Cion* „Dělníci Sionu“, jehož ústředním představitelem byl pozdější první ministerský předseda Izraele David Ben Gurion. Toto hnutí, repektive jeho dominantní frakce známá pod názvem *Achdut-ha-avoda* „Jednota dělnictva“, razilo tezi vybudování autonomní hebrejské dělnicko-rolnické společnosti.⁸⁵ Ben Gurionovo postoj k Velké Británii byl značně podezřívavý. Zpočátku šlo o hnutí, které mělo za cíl vytvoření židovského státu na základě socialismu. Velká část představitelů sympatizovala se Sovětským svazem. Zástupci

⁸¹ Čejka, M.: 2011. *Dějiny moderního Izraele*. Grada Publishing: Praha, s. 22.

⁸² <http://www.zionism-israel.com/Haganah.htm>, 16.3.2012

⁸³ Tamtéž, s. 33.

⁸⁴ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 10.

⁸⁵ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 60.

Achdut-ha-avoda chtěli sjednotit levicové politické spektrum jako plnohodnotnou protiváhu k vedení sionistického hnutí, jako boj proti buržoaznímu sionismu. Podnětem k ustanovení Poalej Cion v Palestině byl též vznik konkurenční strany *Ha-poel ha-cair* „Mladý dělník“, která sice byla dělnickou stranou, odmítala však marxismus.

Gurion tvrdil, že....“*sionismus je svou podstatou revolučním hnutím. Bylo by obtížné najít revoluci, která jde hlouběji než sionismus v tom, co chce udělat s životem hebrejského národa. Není to pouze revoluce v politické a ekonomické struktuře, ale revoluce v samotných základech osobních životů příslušníků tohoto národa...*“.⁸⁶ Gurion říká, že podstatou revoluce není pouze geografický přesun do Země izraelské, ale také nezbytná restrukturalizace sociálně-ekonomického systému židovské společnosti. V Palestině je podle Guriona nutné utvořit nejdříve ekonomickou nezávislost a následně pak židovský lid získá nezávislost politickou. V sionistickém kontextu to znamenalo, že židovský stát není možný bez židovské ekonomiky. Z tohoto hlediska Gurion vycházel, aby židovské hospodářské podniky v Palestině byly založeny na židovské a ne arabské práci. Gurion se zasazoval pro vytvoření židovské dělnické třídy prostřednictvím přistěhovalectví. Sionistická revoluce přetvoří výrobní ekonomickou základnu národa a umožní mu spolehnout se na vlastní práci. Podle Guriona skutečná politická moc musí být tam, kde probíhá skutečná společenská praxe.⁸⁷

Dalším důležitým krokem se stalo vytvoření odborové organizace *Histadrut klalit šel ha-ovdim ha-ivrijim be-Erec Jisrael* „Všeobecná organizace hebrejských pracujících v Palestině“. Ben Gurion vystoupil se svojí vizi Histadrutu jako dělnického státu založeného na autonomní správě dělnické třídy a voleného na principu třídní demokracie.⁸⁸ Gurionovo vize předpokládala model centralizované kolektivní komunistické ekonomie. Tato vize se setkala s odporem a Gurion se rozhodl přesunout svou činnost do odborů. Jeho boj za podřízení opozice byl těžký, neboť v odborovém hnutí bylo mnoho socialistických směrů. Gurion vedl boj především s krajní levicí. V roce 1930

⁸⁶ Avineri, Š.: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha, s. 200.

⁸⁷ Tamtéž, s. 201.

⁸⁸ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 72.

došlo nakonec ke sloučení dvou hlavních stran Achdut ha-avody a ha-Poel ha-cair do jedné strany tzv. *Miflegot poalej Erec Jisraael* „Strana dělníků Izraele“, zkráceně *Mapaj*.⁸⁹

Dalším dominantním extremistickým proudem byli tzv. *revizionisté*, kteří představovali opozici k dominantní levici. Někteří představitelé jako byl Vladimír Žabotinskij patřili původně k oficiálnímu sionistickému vedení. Žabotinskij však v roce 1923 rezignoval na svou funkci v rámci sionistického vedení na protest proti souhlasu Sionistické organizace s Churchillovou Bílou knihou a založil novou Revizionistickou stranu. Revizionisté odmítali údajnou nedemokratičnost Weizmannova režimu, Churchillovu Bílou knihu či Židovskou agenturu. Na rozdíl od dělnického hnutí proklamovali probritskou orientaci.⁹⁰ Žabotinskij ve svém učení kladl důraz na sílu, národní soudržnost a nenávistný odpor k levici. Žabotinskij nebral Araby jako rovnocenné partnery pro jednání, což ostatně zveřejnil ve svém dokumentu *The Iron Wall* „Železná zed“ z roku 1923, kde se věnuje právě otázkám soužití Arabů s Židy. Jako možnost soužití vidí budování oddělené společnosti obou komunit.⁹¹

Národnostní střety v Palestině roku 1929 zapříčinily úpadek Weizmannovy popularity a napomohly nástup obou extremistických směrů a jejich mocenského boje. Dělnické hnutí se rozhodlo s Weizmannovou osobou dočasně smířit ve prospěch svých národních zájmů, neboť Weizmannova mocenská základna, budovaná od počátku 20. let, sloužila jako rezervoár skvěle organizovaného a centralizovaného stranického aparátu. Na rozdíl od revizionistů, kteří otevřeně zformulovali svou ideologii proti dělnickému sionismu.⁹² Politické spory mezi palestinskými sionisty se staly předzvěstí budoucích politických bojů mezi izraelskou levicí a pravicí.⁹³

⁸⁹Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 86.

⁹⁰Brenner, M.: 2008. *Geschichte des Zionismus*. C.H.Beck: München, s. 78-79., Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 11.

⁹¹Vladimír Jabotinsky - 1923. *The Iron wall*. Dostupné na: <http://www.mideastweb.org/ironwall.htm>, 18.4.2012.

⁹²Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 12.

⁹³Brenner, M.: 2008. Dostupné na: <http://www.bpb.de/internationales/asien/israel/44948/zionismus-nach-herzl>, 14.3.2012.

4.4 Čtvrtá alija

Čtvrtá alija přišla do Palestiny v návaznosti na vypuknutí hospodářské krize v Polsku, která postihla především židovské řemeslníky a obchodníky. Šlo o první aliju, která přinesla do Palestiny nikoliv ideologicky založené sionisty, nýbrž imigranty, kteří byli postiženi ekonomickou krizí. Tato maloměstřácká vlna nezatížila povolenou přistěhovaleckou kvótu. V této době nebylo prozatím ze strany britské administrativy omezeno přistěhovalectví pro *olim chadašim* „nové přistěhovalce“, kteří disponovali minimálním kapitálem 2 500 dolarů vzhledem k tomu, že byli považováni za přínosce ekonomického kapitálu.⁹⁴

4.5 Problémy během britského mandátu

Roku 1925 skončil mandát vysokého komisaře Herberta Samuela a na jeho místo vyslala Velká Británie lorda Plumera, britského vojáka. Sionisté se obávali, že jim tento britský voják s pro-sionistickou politikou nepomůže. Důsledkem hospodářské krize v Polsku, přicházel obrovský počet imigrantů, převážně střední třídy, který změnil strukturu obyvatelstva v neprospěch levice. Až do té doby neměla Sionistická organizace větší problémy s financováním svých aktivit jako byl chod jišuvu, nákup půdy. S rostoucí poptávkou po pozemcích, v návaznosti na rostoucí imigraci, si vyžádalo obrovských finančních nákladů.⁹⁵ V roce 1928 požádal Weizmann Velkou Británii o finanční půjčku, která však byla zamítnuta.⁹⁶

Na přelomu 20. a 30. století propukl jeden z hlavních zdrojů arabsko-židovského sporu, a to zmiňovaný nákup půdy. Frustrace nižších vrstev arabského obyvatelstva, rostoucí nezaměstnanost, vedly k vypuknutí velkých nepokojů v roce 1929. Jejich začátkem byl bezvýznamný incident související

⁹⁴ Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 85.

⁹⁵ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 34.

⁹⁶ Parzen, H.: 1977. The Enlargement of the Jewish Agency for Palestine: 1923-1929. A Hope-Hamstrung. *Jewish Social Studies* Vol.39, No. 1/2 American Bicentennial: II, s. 150. Dostupné na: <http://www.jstor.org/stable/4466954>, 19.4.2012

se „Zdí nářků“ v Jeruzalémě.⁹⁷ Zde se Židé modlili. Formálně však byla Zed' ve vlastnictví muslimské náboženské nadace. Ve dvacátých letech chtěli sionisté Zed' nářků odkoupit, což Arabové pojali jako symbol toho, co se stane s celou Palestinou. Ortodoxní Židé umístili u Zdi nářků látku oddělující muže a ženy. To však bylo od dob Osmanské říše zakázáno. Britové se za Židy postavili a látku odstranili. Snahy změnit tuto situaci přerostly v krvavé potyčky.⁹⁸ Spor nevyřešil ani 16. sionistický kongres, který se konal v srpnu 1929. Na kongresu vystoupil Žabotinskij s vizí o zřízení konečného židovského státu s židovskou většinou, požadoval zamítnutí Churchillovy Bílé knihy.⁹⁹

V Palestině zatím docházelo k dalším nepokojům mezi Židy a Araby. Po sporech mezi Araby a Židy se Zdí nářků se mezi Araby rozšířila fáma o chystané židovském útoku na jeruzalémské mešity. Arabové tak zahájili útok na židovskou čtvrť.¹⁰⁰

Britové poslali do Palestiny vyšetřovací komisi vedenou sirem *Shawem*. Komise shledala jeruzalémského muftího Al-Husajního zodpovědným za nepokoje, zároveň však kritizovala politiku převodů arabské půdy, která vyvolávala nespokojenost původních obyvatel. Komise doporučovala posílit kontrolu židovské imigrace, přísně kontrolovat půdní fond, omezit židovské přistěhovalectví.¹⁰¹ Britská vláda této komisi nevyhověla a vyslala do Palestiny další komisi vedenou sirem *Johnem-Hope-Simpsonem*. Výsledky komise byly začleněny do tzv. *Passfieldovi Bílé knihy* v roce 1930. V celém židovském světě se zvedla vlna nepokojů a Sionistická organizace obvinila Velkou Británii z porušení Balfourovy deklaráce. Britové se následně pokusili uklidnit situaci zasláním omluvného dopisu Chajim Weizmannovi. Dopis byl iniciován britským ministerským předsedou MacDonaldem a ve své podstatě popřel platnost *Passfieldovi Bílé knihy*.¹⁰²

⁹⁷ Čejka, M.: 2007. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Spol.pro odbornou literaturu: Brno, s. 44.

⁹⁸ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 35.

⁹⁹ Tamtéž, s. 173-174.

¹⁰⁰ Čejka, M.: 2011. *Dějiny moderního Izraele*. Grada Publishing: Praha, s. 26.

¹⁰¹ Čejka, M.: 2007. *Izrael a Palestina: minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Spol.pro odbornou literaturu: Brno, s. 47.

¹⁰² Tamtéž, s. 88.

Situace vy eskalovala vlnou dalšího arabského povstání mezi léty 1936 až 1939. Frakce a strany soupeřící v arabském palestinském prostředí se sjednotily do orgánu tzv. Vysoké arabské komise, v jehož vedení stál Hadždž Amin al-Husajní. Komise prohlašovala generální stávkou všech arabských pracovníků, bojkot židovských výrobků atd. Situace vyústila v dlouhodobé série nepokojů a násilí ze strany jak arabské, tak i židovské populace v Palestině.

Britská vláda proto dospěla k názoru, že v Palestině proti sobě stojí dva oprávněné nároky a vyslala do Palestiny komisi, která měla za úkol zjistit důvody nepokojů a najít vhodné řešení. Komise vedená lordem Peelem¹⁰³ tzv. *Peelova komise* (viz příloha 3) dospěla v roce 1937 k názoru, že rozumná dohoda mezi Židy a Araby je za současného stavu nemožná. Předložila proto plán rozdělit zemi na dva státy, arabský a židovský. Závěry Peelovy komise byly Araby i sionisty odmítnuty.¹⁰⁴ Mnoho sionistů si v této podobě nedovedlo židovský stát takto představit. Velmi ostře se proti Peelově komisi postavil Žabotinskij. Žabotinskij požadoval založení židovského státu na celém území původního Palestinského mandátu, a to včetně Zajordánska, dále požadoval vytvoření mohutné židovské vojenské síly. Nikdo jiný tento požadavek nevyslovil tak nekompromisně jako Žabotinskij.¹⁰⁵

V květnu 1939 vydali Britové *Bílou knihu*, která zásadním způsobem ovlivnila budoucí vývoj na palestinském území. Na základě této Bílé knihy měl být do deseti let v Palestině utvořen jednotný nezávislý stát s arabskou většinovou populací. Za tímto účelem došlo také i dalšímu výraznému omezení židovského přistěhovalectví. Velká Británie se tak domnívala, že podpora arabské většiny napomůže Britům upevnit svou pozici na Blízkém východě. Židovský stát neměl podle Bílé knihy vzniknout proti vůli arabské většiny. Pro Židy to znamenalo de facto zrušení Balfourovy deklaráce.¹⁰⁶ Britové tak zaujali pro-arabskou politiku.

¹⁰³ <http://www.mideastweb.org/peelmaps.htm>, 14.4.2012

¹⁰⁴ Brenner, M.: 2008. *Geschichte des Zionismus*. C.H.Beck: München, s. 108.

¹⁰⁵ Avineri, Š.: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha, s. 182.

¹⁰⁶ Tímto dokumentem byla omezena židovská imigrace na 15 000 Židů ročně během pěti let.

Velká Británie vstoupila do Palestiny jako vítěz z první světové války s pragmatickými důvody podporovat sionismus. Postupem času a přibývajícimi spory mezi Araby a Židy Británie zjistila, že postoje obou stran jak arabské tak židovské, jsou neslučitelné. Důležitým důvodem pro změnu britské politiky byl mezinárodní vývoj. Narůstající moc nacistického Německa, mnichovská konference přiměla Velkou Británii vážit své zájmy, neboť oblast Blízkého východu měla pro Brity strategickou cenu.

4.6 Právní systém mandátní Palestiny

Během britské správy byl zřízen třístupňový soudní systém. Proti rozhodnutím Nejvyššího soudu se bylo možné odvolat před britskou královskou *Soukromou radou*. Tato struktura zůstala zachována i po vzniku samostatného Státu Izrael, s výjimkou odvolání k Soukromé radě. Přestože byli soudci v době britského mandátu jmenováni Vysokým komisařem, zachoval si právní systém velmi silnou nezávislost na moci výkonné. Tak byla do Palestiny zavedena velmi široká legislativa mající základy právě v britském právu. Jednalo se hlavně o právo týkající se společností, výrobních družstev, bankovníctví, směnek, konkursu a také patentového a autorského práva. Pozdější část období britského mandátu nad Palestinou se vyznačovala především zaměřením úřadů na bezpečnostní a ochranná opatření. Druhá světová válka a úsilí Židů o nezávislost stimulovaly ohromné právní úsilí.¹⁰⁷

4.7 Druhá světová válka

V letech 1929 a 1939 probíhala pátá alija. Do Palestiny přišlo kolem 250 000 tisíc Židů, převážně sekularizovaní němečtí Židé prchající před nacisty. Rostoucí vlna židovských imigrantů vyvolala silnou obavu arabského obyvatelstva.

¹⁰⁷ Čejka, M.: 2002. Právní řád Státu Izrael - Role Common Law v izraelském právu. *Common Law Revue* 1/2002, Dostupné na: http://review.society.cz/index.php?option=com_content&task=view&id=61&Itemid=2, 28.3.2012.

Po vypuknutí druhé světové války bylo britské úsilí nalézt řešení arabsko-židovského konfliktu odloženo. Sionisté byli otřeseni britským omezením židovského přistěhovalectví. Přesto po vypuknutí války se Židé rozhodli praktikovat politiku podpory britského válečného úsilí. Tuto skutečnost si uvědomilo hlavně sionistické vedení v čele s Ben Gurionem, které deklarovalo loajalitu Velké Británii oficiálně. Ve spojeneckých armádách bojovala řada Židů i palestinských Arabů. Během války sloužilo v britské armádě na 26 000 Židů. V rámci britské armády byla dokonce vytvořena Židovská brigáda.¹⁰⁸

Někteří Arabové a paradoxně i někteří radikální sionisté jako byl například Avraham Stern sympatizovali s nacistickým Německem, a to z jednoho pragmatického důvodu: za svého úhlavního nepřítele považovali Velkou Británii. Avraham Stern byl členem *Irgunu*¹⁰⁹, ale v roce 1940 vytvořil vlastní skupinu *Lechi*. Cílem Lechi bylo násilně vyhnat britskou správu z Palestiny, umožnit neomezenou imigraci Židů a vytvořit židovský stát. V letech 1940 – 1941 jednala Lechi s nacistickým Německem o společném boji proti Velké Británii, neúspěšně.¹¹⁰

V době druhé světové války nastala nová fáze v pronásledování Židů, systematické vyhlazování evropského židovského obyvatelstva – holocaust.¹¹¹ Během holocaustu bylo v průběhu nacistické genocidy zavražděno kolem šesti miliónů Židů. Židovské utrpení během druhé světové války akcelerovalo mezinárodní podporu k vybudování židovského státu.

Roku 1942 se konala sionistická konference tzv. *biltimorská konference* v hotelu Biltmore v New Yorku, na které byl přijat program, který odmítl politiku Bílé knihy a naopak požadoval předání dohledu nad imigrací do rukou

¹⁰⁸ Brenner, M.: 2008. *Geschichte des Zionismus*. C.H.Beck: München, s. 111.

¹⁰⁹ V roce 1931 se z Hagany odštěpilo radikální křídlo a utvořilo *Ha-Irgun ha-cva'i ha-le'umi be-erec Jisra'el* „Irgun“, militantní sionistickou skupinu vycházející ideologicky z revizionistického sionismu Žabotinského. Toto křídlo bylo nespokojeno s politikou Velké Británie. V období II. světové války udržovalo sice s Brity příměří, po skončení války útoky obnovilo.

¹¹⁰ Čejka, M.: 2011. *Dějiny moderního Izraele*. Grada Publishing: Praha, s. 26.

¹¹¹ Holocaust – hebrejský název šoa (pohroma, zničení), je označení pro systematické a státem provozované pronásledování včetně hromadného vyvražďování osob židovské národnosti, které bylo prováděno nacistickým Německem a jeho spojenci během druhé světové války. Tento termín byl později rozšířen i na další systematické vyvražďování dalších náboženských a etnických skupin.

Židovské agentury. Vyzýval k zřízení „Židovského společenství“, což prakticky znamenalo nezávislý židovský stát, v poválečném uspořádání. Na konferenci byly řešeny otázky koncepce, organizace a financování poválečných sionistických aktivit v Palestině.¹¹² Program počítal s rozdělením Palestiny na židovský a arabský stát.

V samotné Palestině pak neustávaly teroristické útoky arabských i židovských skupin. Arabští vůdcové se skoro jednomyslně přiklonili na stranu nacistů, a to jednak proto, že jim Němci slibovali nezávislost a možnost vytvoření arabského státu, a jednak i pro nacistickou nenávisť k Židům. Británie se válkou velmi hospodářsky vyčerpala a zaznamenala tak definitivní zlom v mocenském postavení a ústup z pozice světové velmoci.

5 PALESTINSKÁ OTÁZKA, REZOLUCE OSN

5.1 Rezoluce OSN

Poválečná situace v Palestině byla velmi složitá. Židovská agentura byla rozdělena na dva tábory. Jišuv prosazoval vlastní požadavky i za cenu ozbrojeného střetu s Brity, zatímco sionisté z diaspory prosazovali diplomatická jednání. Bylo však zjevné, že Británie hodlá v politice Bílé knihy pokračovat, tj. v drastickém omezení imigrace. Uprchlíků přitom v důsledku války neustále přibývalo. V roce 1945 bylo ustanoveno „Sjednocené hnutí odporu“, které v sobě zahrnovalo známou Haganu, radikální Irgun a teroristickou organizaci Lechi. První velkou akcí měla být sabotáž železniční sítě. Tyto demonstrativní akty však politický úspěch pro židovské obyvatelstvo nepřinesly. Ještě téhož roku byla zřízena anglo-americká vyšetřovací komise zabývající se otázkou židovských uprchlíků. Přestože komise vydala doporučení pro téměř 100 000 imigračních povolení pro osoby postižené nacistickým režimem, britská vláda zprávu komise odmítla.¹¹³

¹¹² Zouplna, J.: 2007. *Od Jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 40-41.

¹¹³ Tamtéž, s. 42.

Sjednocené hnutí odporu zareagovalo na britské odmítnutí zprávy anglo-americké vyšetřovací komise rozpoutáním vlny teroru. Roku 1946 při tzv. operaci Agatha, známé též jako tzv. černý šabat, bylo pozatýkáno britskými orgány kolem 3 000 aktivistů.

Sionistickému hnutí v té době dominovali aktivisté v čele s Gurionem. Během londýnské konference roku 1946 jak Židé tak Arabové jednání bojkotovali. Arabové předložili plán, v němž uznali Židy pouze jako náboženskou komunitu, požadovali zastavení židovské imigrace a prodeje půdy. Britská vláda proto předložila tzv. *Morrison-Gadyho plán*, který vymezoval dobu trvání poručnictví s platností na pět let. Poté měl vzniknout jednotný arabsko-židovský stát složený z kantonů s vysokou mírou vnitřní autonomie.¹¹⁴ Židé i Arabové tento plán odmítly. Chajim Weizmann prosazoval naplňování Biltmorské konference a rezignoval na předsednictví Světové sionistické organizace. V únoru roku 1947 předala Velká Británie palestinskou otázku OSN a tím prokázala, že mandát je v praxi neuskutečnitelný. V dubnu roku 1947 bylo svoláno zvláštní zasedání Valného shromáždění OSN k projednání palestinské otázky.

¹¹⁴ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 44-45.

Rezolucí OSN z 15. května 1947 byl zřízen vyšetřovací výbor pro Palestinu zvaný UNSCOP „*United Nations Special Committee on Palestine*“.¹¹⁵ Většina jeho členů nakonec navrhla rozdělení Palestiny na dva nezávislé státy: židovský a arabský. Jeruzalém měl tvořit enklávu s mezinárodním režimem pod správou OSN. 29. listopadu 1947 těsnou dvoutřetinovou většinou byl návrh přijat. Pro rozdělení země hlasovalo mimo jiné i Československo. Velká Británie se hlasování zdržela. Arabové, kteří chtěli zabránit vzniku jakékoliv židovské entity v Palestině, založili již v roce 1945 Ligu arabských států a otevřeně prohlásili, že nepřipustí existenci samostatného židovského státu v Palestině. Vše vedlo k tomu, aby nejpozději po odchodu Britů, který byl naplánován na 14. květen 1948, došlo k válce.¹¹⁶ Důsledkem hlasování Valného shromáždění OSN propukly velké nepokoje a konflikty mezi oběma komunitami, které přerostly v konflikt regionálních rozměrů – Palestinskou válku (1948-49). Podnětem pro tuto válku bylo vyhlášení Státu Izrael 14. května 1948 (viz příloha 4).

5.2 Vyhlášení Státu Izrael

Dne 14.5.1948 Velká Británie předčasně ukončila svůj mandát a stáhla vojska. Tentýž den 14.5. 1948 Ben Gurion vyhlásil nezávislý Stát Izrael a stal se prvním ministerským předsedou. Prezidentem se stal Chajim Weizmann. Arabské státy jako Egypt, Zajordánsko, Libanon, Sýrie, Irák, Saudská Arábie a Jemen nově vzniklý stát neuznaly.¹¹⁷

Vyhlášením samostatného státu snaha o získání nezávislosti neskončila. Arabové přijali vyhlášení nezávislosti jako vyhlášení války (tzv. Nakba – katastrofa)¹¹⁸a jejich vojska druhý den překročila hranice vydané z rozhodnutí OSN. Začala první z mnoha válek, v nichž Izrael obhajoval svou existenci.

Po vyhlášení Státu Izrael převzala prozatímní státní vláda v čele s Ben Gurionem dosavadní funkci Židovské agentury i s celým správně fungujícím

¹¹⁵ <http://www.mideastweb.org/unscop1947.htm>, 20.4.2012.

¹¹⁶ Pojar, M.: 2004. *Izrael*. Libri: Praha, s. 51-52.

¹¹⁷ Rezoluce Valného shromáždění OSN č. 181 (o rozdělení Palestiny). Dostupné na: <http://www.izraelapalestina.cz/?p=90>, 30.3.2012.

¹¹⁸ Bundeszentrale für politische Bildung. Dostupné na:

<http://www.bpb.de/internationales/asien/israel/44995/gruendung-des-staates-israel>, 30.3.2012

aparátem. Jejími příslušníky byli členové všech politických stran kromě revizionistů a komunistů, neboť Ben Gurion byl zásadně proti, aby právě tyto strany měly zastoupení v jeho nové vládě.¹¹⁹

Gurion dokázal velmi obratně využít svou mocenskou základnu levice, a to díky důsledkům druhé světové války a zdecimování evropského židovstva. Důvodem porážky revizionistického hnutí byla právě absence stabilní mocenské základny. Levici charakterizovala její kontinuita. Po desítky let v jejím čele stála stejná garnitura politiků, z nichž mnozí dokonce aktivně participovali na aktivitách Poalej Cion na začátku 20. století. V Palestinské válce (1948-49) využil Ben Gurion argument o obraně národních zájmů, neutralizoval základnu sionistické krajní levice, jejíž zásluhy na vojenském vítězství si poté následně připsal a v zásadě tak nabídl izraelské společnosti stabilní systém vlády.¹²⁰

První volby do izraelského parlamentu se konaly dne 25. ledna 1949. Zvítězila strana Mapaj, která však parlamentní většinu nezískala. Mapaj proto musela vytvořit koalici zejména s Náboženskou jednotnou frontou.¹²¹ Koaliční vládu musela Mapaj sestavovat i v budoucnu, čehož přirozeně náboženské strany využívaly.

V roce 1950 byl vyhlášen tzv. „*Zákon o návratu*“.¹²² Ten zaručoval každému Židu právo se do Izraele přistěhovat a získat zde státní občanství. První přistěhovalci přicházeli ještě ilegálně. Po vydání „*Zákona o návratu*“ do Izraele přicházeli lidé téměř z celého světa. V „*Zákoně o návratu*“ byl Žid vymezen jako osoba narozená matce židovského původu, či jako konvertita k judaismu, který však žádná jiná náboženství nevyznává.¹²³ Při uskutečňování tohoto zákona přijal tedy Izrael jak lidi přeživší holocaust, tak lidi židovského původu, kteří se přišli do Izraele usadit na základě vlastního rozhodnutí.

¹¹⁹ Terner, E.: 1991. *Dějiny státu Izrael*. Kora: Praha, s. 100

¹²⁰ Zouplna, J.: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha, s. 278-279.

¹²¹ Tamtéž, s. 101.

¹²² Krupp, M.: 1999. *Sionismus a stát Izrael*. Vyšehrad: Praha, s. 127.

¹²³ Čejka, M.: 2002. *Judaismus, politika a stát Izrael*. Masyrykova univerzita: Brno, s. 39

6 ZÁVĚR

Židé, kteří se vraceli do Palestiny, se museli od samého počátku potýkat s mnoha problémy. Židům se dostalo díky příchodu Velké Británie do Palestiny velké svobody. Arabská obava z příchodu Židů byla především v hrozící přeměně arabského oblasti na oblast s židovskou většinou.

2. listopadu 1917 byla Židům Velkou Británií zaručena pomoc v podobě Balfourovy deklarace. Byl zřízen britský mandát a Sionistická organizace působila jako představitelka židovského obyvatelstva ve vztahu k mandátní správě. Její funkcí bylo radit a spolupracovat společně s mandátní správou ve všech otázkách, které se týkaly budování židovské domoviny. Sionistická organizace od svého založení v Basileji v roce 1897 deklarovala jasně svůj cíl: národní obrození a nezávislost Židů.¹²⁴

Propast mezi Židy a Araby byla už od samého počátku hluboká. Docházelo k řadě incidentů a násilnostem mezi oběma komunitami. Aby Britové zajistili klid v území spadajícím pod jejich správu, rezignovali v roce 1939 na své závazky vůči Židům a rozhodli se ukončit proces zřízení židovské národní domoviny. Plán Bílé knihy měl vést k vytvoření arabského státu s židovskou menšinou. I v době, kdy se hlasovalo o rozdělení Palestiny na dva samostatné státy, zdržela se Velká Británie hlasování.

Sionismus se stal revolucí, pokusem navrátit do židovského života hodnotový systém, v němž jsou na prvním místě zájmy veřejné, obecné a sociální. Sionismus akceleroval následkem silných projevů antisemitismu, zejména častými pogromy ve východní Evropě, a to hlavně v Rusku. Myšlenku židovské státnosti a ideu politického sionismu poprvé zformuloval *Theodor Herzl* v roce 1896 ve své knize *Der Judenstaat* „Židovský stát“ a o rok později se v Basileji konal první sionistický kongres, kde byla ustavena Světová sionistická organizace. Ta se především významně podílela prostřednictvím Židovského národního fondu na nákupu, osídlování půdy v Palestině.

¹²⁴ Turner, E.: 1991. *Dějiny státu Izrael*. Kora: Praha, s. 119.

Sionismus byl však tradičními zbožnými židovskými komunitami vnímán jako pokus o rozpad židovství a ohrožení jejich pozice v rámci židovské komunity. Ortodoxním rabínům se nelíbila myšlenka sionismu, která tkvěla v úsilí o vytvoření vlastního státu. Podle rabínů měl být židovský stát vytvořen až s příchodem mesiáše, tudíž z vůle Boží, nikoli světské.

Sionismus během historického vývoje vykrytalizoval v několik hlavních proudů, které měly vliv na formování budoucího židovského státu. Britská podpora sionismu byla především z pozic její elity. Sionistický proud v čele s Weizmannem představoval hlavního partnera pro Brity. V letech 1938-46, kdy Weizmann zastával úřad prezidenta Sionistické organizace, začala sjednocená levice nad Weizmannovým proudem dominovat.

Socialistický, levý proud vedený Gurionem dosáhl prostřednictvím svých velmi dobře organizovaných institucí vybudovat mocenskou základnu jako protiváhu Weizmannova politického vedení. Levice obhajovala národní a třídní zájmy, morální obrodu Židů. Odborová organizace Histadrut fungovala na principu institucionální organizace, která soustavně a systematicky získávala řadové členy. Pro levici byla důležitá kontrola nad veřejnými fondy, kterou později použila k neutralizaci svých konkurentů v řadách sionistického hnutí v období před dosažením státnosti.

Naopak revizionistické hnutí vedené Žabotinským nemělo vybudovanou stabilní mocenskou základnu. Žabotinskij usiloval především o co nejrychlejší vznik židovského státu, za pomoci Velké Británie, ale popřípadě i bez ní. Požadoval vytvoření Židovské legie a vojenskou sílu, neboť se domníval, že vojenská moc je základním předpokladem existence státu. Na druhé straně taková židovská vojenská síla neexistovala, požadoval Žabotinskij vytvořit vojenskou sílu pod ochranou Británie. Pro Brity byly jeho požadavky příliš radikální.

Pro zakladatele sionismu nebylo nikdy otázkou, kolik Židů bude žít v židovském státě a jaké budou hranice. Zajímala je především kvalita jejich života a jaký druh společnosti založí.

Pro představitele revoluční sionistické společnosti byla nejdůležitější nezávislost, která znamenala především existenci sociální, ekonomické infrastruktury a soběstačnou společnost.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITETURY

Avineri Šlomo: 2001. *Zrození moderního sionismu*. Sefer: Praha.

Barbour, Nevill: 1947. *Palestine: Star or Crescent?* The Odyssey Press: New York.

Brenner, Michael: 2008. *Geschichte des Zionismus*. C.H.Beck: München.

Čejka, Marek: 2011. *Dějiny moderního Izraele*. Grada Publishing: Praha.

Čejka, Marek: 2008. *Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu*. Centrum strategických studií: Brno.

Čejka, Marek: 2009. *Judaismus a politika v Izraeli*. Barrister and Principal: Brno.

Čejka, Marek: 2010. *Rabíni naší doby – authority judaismu v náboženském a politickém dění 20. století a současnosti*. Barrister & Principal: Brno.

Gilbert, Martin: 2002. *Izrael, Dějiny*. BBart: Praha.

Herzl, Theodor: 2009. *Židovský stát*. Academia: Praha.

Kimmerling, Baruch-Migdal Joel. S.: 1998. *The Palestinians. The Making of a People*. Harvard University Press: Massachusetts.

Krupp, Michael: 1998. *Sionismus a Stát Izrael*. Vyšehrad: Praha.

Lilienthal, Alfred M.: 1989. *Sionismus*. Orbis: Praha.

Pojar, Miloš: 2004. *Izrael*. Libri: Praha.

Sachar, Howard: 1998. *Dějiny státu Izrael*. Regia: Praha.

Sykes, Christopher: 1973. *Crossroads to Israel, 1917-1948*. Indiana University Press: London.

Terner, Erich: 1991: *Dějiny státu Izrael*. Kora: Praha.

Zouplna, Jan: 2007. *Od jišuvu k Izraeli*. Libri: Praha.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

www.avalon.law.yale.edu

www.bpb.de

www.israelipalestinian.procon.org

www.israelapalestina.cz

www.jewishencyclopedia.com

www.jstor.org

www.mideastweb.org

www.moia.gov.il

www.new.bbc.co.uk

www.passia.org

www.review.society.cz

www.translate.google.cz

www.zionism-israel.com

8 CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

This work deals with the development of the Zionist movement and its way to the establishment of an independent Israel as a formal state in 1948. The work is divided into four main chapters. It begins with the Zionism concept formation up to the the establishment of Israel. It observes zionist huge impact on Palestine caused by the extraordinary diplomatic success of Zionist politicians and their influence on British politics. The work tries to describe the mainstreams of zionism, the side of British politics from the firm supporting of Zionist project to final abandoning of the the same. It describes enemy intentions of Zionists and Arabs. The work analyzes the most important changes of Palestine society and its evolution.

Main words: Jewish state, World Zionist Organization, Balfour declaration, British mandate, White paper, Types of Zionism

9 PŘÍLOHY

Příloha 1. Sykes-Picotova dohoda.¹²⁵

¹²⁵http://news.bbc.co.uk/2/hi/in_depth/middle_east/2001/israel_and_the_palestinians/key_documents/1681362.stm, 16.3.2012.

Great Britain's Division of the Mandated Area, 1921-1923

Příloha 2. Britský mandát 1921-1923.¹²⁶

¹²⁶<http://translate.google.cz/translate?hl=cs&langpair=en|cs&u=http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/History/mandate2.html>, 17.4.2012.

Peel Commission Partition Plan, 1937

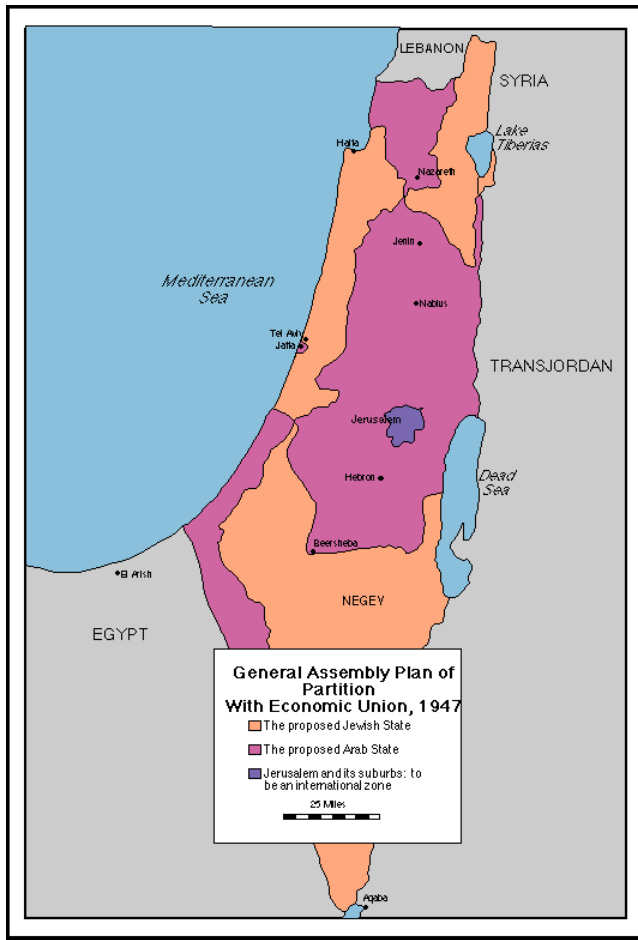

Source: Palestine Royal Commission Report (Peel)
July 1937, London: HMSO

Palestinian Academic Society for the Study of International Affairs
(PASSIA)

Příloha 3. Peelova komise.¹²⁷

¹²⁷ http://www.passia.org/palestine_facts/MAPS/1938-british-partition-plan.html, 18.3.2012.

Příloha 4. Rezoluce OSN.¹²⁸

¹²⁸ <http://www.mideastweb.org/unpartition.htm>, 20.4.2012.